

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XIII. Coloniensis Archiepiscopatu priuatus. Contagiosus Tridenti morbus: & translatio Synodi sermonibus agitata.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

quam Sedis Apostolicæ delegati : & in hanc sententiam iuere Senogallienfis & Fæfulanus. Denique ex paucis quibusdam Hispanorum, quos nominauimus, optabant alij vt in exemptos efficacius ageretur ; alij, vt duo simul obtinere sacerdotia, quibus animarum cura conneckeretur, vni eidemque Sacerdoti liceret. 1547.

6 Affirmat Suauis, *Audita à Legatis Patrum verba tamquam voces hominum, qui nil amplius possent quam halitum exhalare.* Iniquissima planè accusatio est, de eo conqueri quod & fit, & fieri oportet in cuiuscumque Senatus administratione : perinde ac pariter iniquum est, quòd sententia non dicam plurium, sed sex partium, sententiæ partis septimæ anteferatur. Præterquam quòd nisi oculos sibi datâ operâ eruisset (quod de illo veteri Philosopho scribitur) non poterat non intueri Suauis libertatem aliter agendi Legatis ademptam, cum ipsis Diplomate Pontificio fuisset præscriptum, vt in decisionibus suffragia plurium sequerentur : idque tam longè abfuit quòd ipsis esset arbitrarium, vt in proxima superiori Sessione, quoniam dubitabatur an à pluribus absolutè comprobarentur Decreta, res ad duos ferè menses fuerit prorogata, eo consilio, vt Decreta illa mutarentur ; nec habita pro legitimis fuerint, donec concordiam omnes sententiâ conuenere de legitima illorum per plures suffragatores sanctione. Postremo loco designatus futuræ Sessioni dies vigesimus primus Aprilis, hoc est feria quinta post octauum à Paschate diem, Stabiensi solùm renuente, cui certæ diei præscriptio minime probabatur. Usque aded sententiæ à se conceptæ quispiam amator est, vt eam parere cupiat ad vitam etiam inutilem atque despectam.

C A P V T XIII.

Coloniensis Archiepiscopatu priuatus. Contagiosus Tridenti morbus : & translatio Synodi sermonibus agitata.

I Nterea Cæsar calore famæque victoriæ vsus, sententiam Pontificis in Hermannum Coloniensem Archiepiscopum, hæresis & contumaciæ reum, exequi voluit, eò missis duobus cum potestate viris, qui Rodulfum eiusdem Ecclesiæ Adiutorem illi sufficerent. Hermannus inuisus clero, multisque popularium odiosus, nec animi nec virium satis habuit, quibus Caroli potentiæ oblectaretur. Cedere itaque coactus, in Vandensem familiæ suæ ditionem sese abdidit, ad obscurum & ignobile senium conterendum. Suauis hæreticorum encomiastes, Hermannus generosum animum hinc effert

Pars II.

I

fert

1547.

fert laudibus; quippe qui commiseratione commotus, ne suos populos innocentes bello diuexatos cerneret, suã se dignitate abdicauit. Enimuerò huiusmodi generositas erit pariter in eo commendanda, qui præsidio destitutus arcem dedat; & liberalitas in eo, qui in latruncolorum ludo aduersarij victoriã præuisã, pecuniã iacturam anteuertens, eam spontè largitur. Ceterùm, si Hermannus (quod pro certo Suauis ponit) resistere valuisset, sibi què induxisset in animum, se per eani rituum Religionis què mutationem Christi Euangelio conformare, non certè generosum, sed proditorem animum gessisset, dum suum gregem deseruisset, suorum subditorum seu periculum seu perturbationem temporariam æterno ipsorum exitio prætulisset.

Hi prosperi rerum successus adhuc alios feliciores portendebant, nisi casus obuenuisset, qui supra triennium Concilij progressus interrupit, simul què inter Cæsarem ac Pontificem perniciosas atrocè què dissensiones exciuit, quæ diutiùs stylum distrahent ad argumentum longè diuersum à Fidei definitionibus, ac morum legibus. Sed antequam Historiam prosequar, par est vt fabulam refellam. Narrat Suauis, à Pontifice, sollicito tum ob Cæsaris potentiam, tum ob Galli morbum immedicabilem, tum etiam ob Tridentinorum Patrum postulata, missum Tridentum cum litteris, ad fidem suis dictis faciendam idoneis, nobilem quemdam Montani familiarem; iussu què, antequam Sessio haberetur, delitescere, postea verò confestim Legatis iniungere, vt quacumque obtentã specie Synodum illicò Bononiam transferrent; quo peracto Oenipontem contenderet. Addit, ad huiusmodi denuntiationem ipso die Sessionis redditam, hæsisse Ceruinum animo consternatum; sed Montanum illo animosio rem, commendato Pontificis iussu, suasisse Collegæ, vt vnã secum rem nauiter exequeretur. Captatã proinde opportunitate ex morbo, qui tunc ibi grassabatur, fortasse ob propinquorum bacchanalium crapulam contractus, pestilentiã rumorem ab illis disseminatum fuisse, rem què ex destinato perfectam.

Expingi simulacrum non poterat ipsi rei dissimilius. Ac primò quidem, quidnam inter Pontificem duos què Legatos sibi addictissimos suspicionis irrepsisset, ob quam arcanum illud celare ipsos vellet, concreditum eodem tempore homini cuidam priuato ex alterius Legatorum familia; præsertim cum opus tandem esset Legatorum fidei committere tum arcani custodiam tum operis perarandi effectum.

Secundò, recèntes adhuc erant in Pauli memoria, & eiusdem
quere-

querelis ad Cæsarem missis, illius horribiles minæ in Ceruinum iactæ, si vñquam absque iussu Pontificis id tentasset: quo pacto igitur Paulus Ceruinum, & suam pariter in eo dignitatem vellet exponere tanto discrimini, mandatâ ipsi curâ, vt summum Principem quasi auctoritate propriâ tam grauiter irritaret? 1547.

Tertiò, quænam loci opportunitas erat Oeniponti, in vrbe Cæsareæ ditionis, vt eò tanti arcani sequester mitteretur? Quid ibi rei erat Montani Aulico? Præterea quâ fieri potuit, vt huiusce viri nomen Tridenti visi, & mox Oenipontem transgressi, in obscuro vel ipsum Suauem latuerit? At exquiret quispiam, cur aut ipse, aut fabulator cui ipse fidem habuit, nomen arbitrato suo non affinxit? Scilicet quia fortasse de singulis hominibus quos nominasset, reuinci facile potuisset; cum tamen enuntiatio quæ negat, quantumuis vera, nisi adiunctis coarctetur, ex Iurisconsultorum effato probari nequeat.

Habetur etiam ex Massarelli ephemeride, Legatos die quinto Martij, hoc est biduo post mandatum, ex narratione Suauis Româ redditum, significasse Pontifici, exortum morbum, ab eoque petiisse, quid sibi, nisi is cessaret, agendum esset. Neque id in speciem dictum suspicari licet: nam potius omnino celanda fuisset illos hæc Epistola, ne ij qui ad trahendam moram efflagitabant, vt priusquam quidquam decerneretur, Pontifex fieret de rebus certior, iustius obtenderent, admonito iam Pontifice, eiusque mandatis exquisitis, haud licere Legatis Patribusque decernere, nisi Pontificis responsum breuè reddendum opperirentur.

Ad hæc, in arcana Epistola Ceruini ad Farnesium^a vnâ cum Legatorum litteris communibus missa, Decretum de translatione eo die confectum significantibus, hæc habentur: *Quid Deus de hac Synodo statuerit, ex communibus litteris cognosces; de quo nihil aliud affirmo, nisi merum Dei opus, planeq; miraculum id fuisse.* Quæ scribendi formula cum Pontificio mandato Legatis dato Synodi transferendæ minimè conueniret; præterquam quod ex variis arcanis litteris mihi perspectis, quibus Legati de hoc Decreto Pontifici rationem reddunt, quemadmodum infra narrabo, quacumque luce clarius liquet, illum rei consciuum non fuisse.

Præterea si Pontifex per eos dies id moliri voluisset, quodnam importunius consilium inire poterat, quàm ab ea legationis cura vacationem Montano concedere? ^b & tamen eam illi concesserat statim ac Sessio fuisset celebrata, successorem pollicitus. Quare Montanus Præsidum primus, & quâ liber eâ sollicitudine, & quâ certus, 1547.

1547. certus, sibi amplius Tridentini cæli asperitatem, Principisque ibi dominantis aculeos tolerandos non esse, se planè difficiliorem gessisset in sua legatione absoluenda, per eius exitum iram potentissimi Cæsaris sibi concitaturus.

e Habetur in
Epistola Ver-
ralli ad Far-
nesium,
14. Aprilis
infra citan-
da.

Perge porrò. ° Comperio, ab ipso Cæsare, cui credibile est hæc certiùs explorata fuisse quàm Suavi, translationem non quidem Montano, sed Ceruino imputatam: cumque acerbissimè de Pontifice quereretur, nullam de homine cum huiusmodi mandatis missio mentionem fecisse; sed solùm, haud se vero simile existimasse, rem tanti momenti à Legatis patratam absque Pontificis voluntate.

Postremò: Num Legati ubi hæc tam expressa difertè mandata accepissent, ea incerto vrnæ arbitrio commississent, nullà priùs seu per suarum sententiarum pondus, seu per suorum consiliorum impulsus patefactà in se propensione ad alterutram partem, donec ab ipsis Hispanis interrogati sunt; neque pariter resectà facultate Synodi transferendæ, multò antè ipsis à Pontifice traditâ, donec in solemnè Sessione Patres supra duas tertias partes in ea re consenserint, ignari huiusce facultatis, cuius ignoratio multorum suffragia, sicut constabit, Decreto subtraxit? Et quod liquidius appareat, si res ita fuisset, Num Legati voluntatem vniquam præ se tulissent, non nisi quod pluribus placeret perficiendi, animumque paratum ostendissent ad ibidem cum reliquis persistendum? & postquam in vno cœtu rem euicerant, alteriùsne incerto arbitrio, mutationi obnoxio, spontè commississent, ac postea rursus solemnè Sessionis suffragio, optimè gnari quàm sedulo Cæsariani contrà niterentur? Quapropter tantum abest, quòd Legati iussi fuerint id quocumque modo perficere, vt è diuerso maluerint iteratò rem exponere futuro suffragio, cum incommodo non communicatæ Patribus notitiæ, & cum periculo reuocationis, quàm aut palàm facere traditam sibi Romà facultatem, adhuc incerti de maioris partis consensu, aut Decretum firmare, ritu summè conueniente non seruato. Atque id verè cunctis superioribus mandatis Pontificis consonabat, in hoc argumento à me perlectis & iam allatis.

Suauis tamen omni probatione destitutus, nulloque nixus testimonio, ne Adriani quidem scriptoris, à Paulo III. tam alieni, audeat rem huiusmodi per eam confidentiam affirmare, perinde ac si mandatum illud Legatis ipse detulisset.

Rei veritas sic se habet. Tridenti lethalis morbus increbuerat, qui ægros malignis pustulis commaculans, insolitis funeribus indicia contagionis in corporibus, & corruptionis in aère præferbat.

Quod

Quod eo maiorem incussit Synodo metum, quò mors propius accessit: nam tertio post Sessionem die Caputaquensem extinctum à morbo viderant, & paulò antea supremum Minorum Præsidentem, & aliquot etiam inter Legatorum familias. Vnde cum timor mortis supra reliquas affectiones homini dominetur, ad profectioem animi conuertere: aucta que festinatio ex eo est, quòd vicinis in locis sparso contagij rumore iam agebatur de interdicendo Tridentino commercio, adeoque de intercidenda euadendi spe. Ingens ob eam rem Præsides incessit cura, ratos numquam sibi obuenturam opportunitatem nec faciliorem nec æquioram aliò deducendi Concilij; quòd arbitrabantur Ecclesiæ securitati conferre, quemadmodum ostensum est. Et præterea intelligebant, si ibi perfilterent, fieri non posse, vt ibidem alij detinerentur Patres præter Cæsarianos, compeditos Caroli metu, contagionis metum superante: proinde Concilium aut pro soluto habitum iri cum Ecclesiæ dedecore ac detrimento; aut, si adhuc integrum censeretur pro eo ac Cæsariani contendissent, euenturum fuisse, vt cum in iis quæ decernerentur viuente Pontifice, tum in iis quæ possent contingere eo decedente, rerum omnium arbitrium penes Cæsarem foret. Eapropter primo insurgente metu, ^d à Pontifice mandata per litteras petiere quid sibi agendum esset, vbi morbus perseveraret; sperabantque spatium sibi ad ea præstolanda futurum. Verùm animaduerso postea imminente commercij interdicto, multorumque Episcoporum discessu, non impetrata à Præsidentibus veniã, sicuti Suauis autumat, sed aliquibus quidem eam postulantis, cunctis neutiquam obtrinentibus, sicut ipsi postea ad Conuentum generalem retulerunt, ^e & insuper cognoscentes, plures alios retineri non posse, statuerunt exequi mandata Pontificis satis recentia, ac iterata, ^f per quæ imponebatur sibi Synodi translatio, vbi & plerique consentirent, & ipsi graue aliquod incommodum Sedi Apostolicæ impendens animaduertent; cuiusmodi rebatur futurum, si Concilium permanisset compactum ex membris, quæ mentis & cordis loco Cæsarem haberent. Mea, quæ subsequetur narratio, firmissimis nititur testimoniis, tum ex Actis à Massarello, qui Synodo à secretis erat, priuato suæ voluntatis impulsu conscriptis, quæ cum aliis non vulgaribus Commentariis Nicolæus Ludouisius Princeps, quamuis illorum honestissimè tenax, mihi tamen, tam piæ causæ opitulaturus, liberaliter deprompsit; tum ex Actis legitimis in Arce Romana asseruatis.

Præsides igitur adiectis ad rem animis, quòd solidiori fundamento

I 3.

insiste-

1547.

d 5. Martij
1547. ex
Diario Massarelli.

e 9. Martij.

f Ex Ceruini
litteris ad
Massarium,
23. 26. &
29. Martij
1547.

1547.
In secunda
parte Acto-
rum Trident.
sedente Pau-
lo III. & in
secundo vo-
lumine fi-
gnato A. in
cuius calce
est narratio
translationis,
missa à Con-
cilio Bono-
niæ ad Pon-
tificem.
g In Vita
Fracastorij,
præfixa eius
Operibus.

insisterent, de morbo grassante peritos primùm consulere. Duo ibi
aderant externi viri, arte medicinæ præstantes, alter Balduinus Bal-
duinus Bargasensis, Montani Medicus familiaris, alter Hieronymus
Fracastorius Veronensis, medicus à Concilio sibi delectus, qui in ea
facultate quemuis suorum æqualium famâ superabat. § Quin fertur
Carolus Cæsar, duodecim antè annis Italiam ingressus, cum Pesche-
riâ transiret, quò multis ex prouinciis egregij quique partim obse-
quij partim curiositatis studio confluxerant, nullâ alterius cuius-
piam habitâ ratione, in vnum Fracastorium à Madruccio monstra-
tum, cohibito inter solem ac puluerem gressu, oculos intendisse.
Hi ambo Medici vnâ consensere, deprehendi in eo morbo & con-
tagionis indicia, & luis præfagia, incalescente postmodum aère eru-
pturæ; periculum verò nobilibus & delicatis viris maximè minita-
ri. Quare Fracastorius est contestatus, cum ad medendum febril-
bus, aliisque consuetis morbis, non autem pestilentis, eò accessis-
set, missionem se petere, munusque deponere.

Hoc posito, Legati in consessu diei nonæ Martij, post dictas sen-
tentias de dogmate Eucharistiæ, quod expendendum susceperant,
rem ad Patres retulerunt, adieceruntque, duodecim Episcopos iam
profectos, alios veniâ non petitâ, alios negatâ: sed prætextâ vitæ
tuendæ necessitate plures viam adornare, eosque ægrè à se tantisper
retentos, dum de re Conuentum generalem edocerent. Duo pro-
inde se denuntiare: primum, nolle se vllius consilij Patribus aucto-
res esse, sed exequi quod pluribus placuisset; alterum, se ad omnia
quæque præterquam ad Synodi dissolutionem descensuros: à qua,
quantum arbitror, abhorrebant præcipuè, ne munimento valido
nudarentur aduersus omnem peculiaris Synodi molitionem, quan-
doquidem ita nec liceret Episcopis Germaniæ in suæ nationis Syn-
odum coire, dum ad Oecumenicam adhuc extantem vocabantur;
neque fas erat, vi Fidei morumque causæ, quæ apud supremum il-
lud Tribunal agitabantur, in alio interim minori conuentu legiti-
mè deciderentur.

Pacecus, cui dum vterque Cæsaris Orator aberat, atque etiam
Madruccius, qui paulò antè oppidum sui nominis Madruccium
adierat, rei Cæsareæ procuratio incumberebat, h memor, in litibus so-
lertiam possessoris in mora captanda sitam esse, respondit: Id quod
in deliberationem adducebatur, negotium esse ex grauissimis ac
difficillimis omnium quæ geri possent; in quibus videlicet rerum
temporisque conditionibus, & quo pacto Concilia transferri de-
beant: sibi exploratum nondum esse, an planè liceret id agitare
incon-

h Ex litteris
Ceuini ad
Masseium,
20. Martij
1647.

1547.
 inconsultis Pontifice ac Cæsare, cuius postulatione atque operâ Concilium fuerat Tridenti coactum. In summa, fateri se inscitiam suam, ut qui eâ eruditione non polleret, quâ posset improviso sententiam ferre quid in huiusmodi conditionibus ius postularet: proinde existimare se æquum esse, ut aliquot dierum spatium sibi aliifque concederetur ad rem accuratori studio ac meditatione perpendendam. Vbi verò opus esset repentino responso; videri sibi nihil molendum, nisi compertâ prius Pontificis ac Cæsaris voluntate. Giennensis opinionem ij qui eiusdem factionis erant, & ex aliis duo vel tres amplexati, omnes numero fortasse quindecim; reliqui censuere celeriter periculo consulendum. Ut legitima foret profectio, satis esse pestilentiae non experimentum modò, sed suspicionem, quæ potis erat finitimorum communicatione ipsos priuare, sine qua fieri non poterat, ut ampliùs Tridenti degerent. Reuocandum in memoriam, anno superiore, eò quòd duo tantum Roboreti in oppido Tridentinæ ditionis pestilentia obiissent, fuisse tam seuerè interdictum vndique commercium, ut quidam ex Patribus maturè ex ea vrbe egressi hospitium impetrare nequierint, adeoque sub dio pernoctare graui cum vitæ discrimine coacti fuerint. Variarunt tamen sententiæ, quodnam esset ineundum consilium: alij suspensionem proponere, alij abeundi facultatem cuiilibet concedendam, alij translationem in propinquam sedem, alij eandem, sed expectato prius Pontificis consensu. Paceus animaduersâ communi ad discessum propensione, quo aggerem in tempore opponeret, petiit rursus, ut deliberatio prorogaretur: & Montanus libenter assensus est, quòd postridie suffragia ex meditato lara maiorem & auctoritatem & firmitudinem præferrent. Qua in re vehemens cupiditas, inimica semper rei quam intendit, plures in errorem inducit, dum ob immoderatam festinationem imponendi ædificio fastigij, parietes extruunt aded debiles, ut non tam domicilio seruiant, quam ruinæ.

C A P V T X I V.

Alter generalis congressus, in quo de translatione deliberatur.

Postridie igitur manè accitis in vnum Patribus Montanus dixit: Se vnâ cum collega varias proximi cœtus sententias voluisse, & inter eas sibi minimè probari sententiam suspensioni fauentem: id enim reipsâ tacitam Concilij solutionem fore, per quam iis fructibus Ecclesia fraudaretur, quos tunc decerpebat, quof-